

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
271/2022	Fylkesrådet	06.10.2022

Høring - Sentrale tema for ny kvotemelding

Sammendrag

Nordland fylkeskommune har 7. juli 2022, fra Nærings- og fiskeridepartementet, mottatt Høring om sentrale tema for ny kvotemelding, med høringsfrist 7. oktober 2022. Ettersom dette er en sak som normalt skal behandles i fylkestinget, er departementet blitt anmodet om utsatt høringsfrist da neste fylkesting går av stabelen 17. – 19. oktober, altså etter høringsfristen. Anmodningen er imidlertid ikke blitt imøtekommet. Saken er formulert som en fylkesrådssak, slik at vedtak her kan sendes til departementet innen høringsfristen 7. oktober. Saken skal også behandles i fylkestinget senere i oktober, og vedtak fra fylkestinget vil bli ettersendt til departementet.

Gjennom Hurdalsplattformen har regjeringen varslet at den vil utarbeide en ny kvotemelding som gir forutsigbarhet for fiskerinæringen, og som sikrer bosetting, aktivitet og lønnsomhet langs kysten. Gjeldende kvotemelding, Meld. St. 32 (2018-2019), *Et kvotesystem for økt verdiskaping — En fremtidsrettet fiskerinæring*, ble behandlet i Stortinget i mai 2020.

Denne høringssaken består av fire adskilte notater om sentrale temaer i den varslede kvotemeldingen:

1. *Rammebetingelser for den minste kystfiskeflåten*
2. *Gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger*
3. *Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen*
4. *Kvotefordeling av nordøstarktisk torsk og nvg-sild*

Fylkesrådet har funnet å se nærmere på to av høringsnotatene «*Rammebetingelser for den minste kystflåten*» og «*Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen*». Samtidig vil det være nødvendig å skjele til notatet om *Gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger*, ettersom dette i noen tilfeller legger premisser for de to forannevnte. Fylkesrådet har funnet å se nærmere på høringsnotat 1 og 3 og bakgrunnen for dette er at Nordland huser landets største kystfiskeflåte og at det er store gevinster som skal fordeles når snart tidsbegrensningen i strukturkvotene begynner å utløpe.

I høringsnotatet «*Rammebetingelser for den minste kystflåten*» presenteres fire alternative modeller for den minste flåten, etter at Stortinget har vedtatt at «*eksisterende ordning med samfiske med seg selv i torskefisket avvikles innen 31. desember 2025*». Den minste flåtens rammebetingelser handler om mer enn strukturtilpasning og samfiske, men høringsnotatet er

begrenset til å vurdere dette. Fylkesrådet finner det utfordrende å ta endelig stilling til alternativene, ettersom det er vanskelig å se konsekvensene av de ulike modellene over tid og i et helhetlig perspektiv.

Fylkesrådet mener at den kommende kvotemeldingen må ha et helhetlig perspektiv og sikre lønnsomhet og forutsigbarhet for en differensiert fiskeflåte, herunder den minste flåten. Fylkesrådet mener det er behov for etablering av en ny ordning for den minste kystflåten for å erstatte samfiskeordningen som er vedtatt fjernet. Ordningen må bidra til mer forutsigbare rammebetingelser og må stå seg over tid, det må tilrettelegges for fornying av sjarkflåten for å ivareta miljømessige og sikkerhetsmessige hensyn, og det må stimuleres til fiske etter lite utnyttede arter.

Fylkesrådet finner ikke å kunne støtte Modell 1 Utvidelse av strukturordningen, og viser til fylkestingets tidligere vedtak. Fylkesrådet mener det er viktig å opprettholde sjarkflåten i Nordland, og mener at videre utredning av aktuell modell i den kommende kvotemeldingen må ivareta dette hensynet. I denne sammenheng ber fylkesrådet om at det sees på om dette kan ivaretas i en nærmere utvikling av Modell 2 «Sammenslåingsordning», som for øvrig synes å være utredet etter Nordland Fylkes Fiskarlag sitt forslag «ID-kvoteordning».

Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen, er først og fremst en nærmere analyse av 3 modeller for hvordan strukturgevinst fra utløpte strukturkvoter kan fordeles. Modellene for fordeling av strukturgevinster tar alle utgangspunkt i at hele strukturgevinsten fordeles til den delen av flåten som har hatt tilgang til strukturvirkemidlet. Fylkesrådet etterlyser likeverdige alternativer til de 3 modellene, hvor fokus i sterkere grad rettes mot en fordeling som kan gi større samfunnsmessige effekter. Fylkesrådet etterlyser også en diskusjon omkring hvor mange eller store kvoter et fartøy vil kunne disponere i et regime hvor hjemfall av strukturkvoter vil resultere i økte grunnkvoter. Disse momenter er også noe fylkesrådet forventer blir sett nærmere på i den bebudede nye kvotemeldingen.

Bakgrunn

Høringsnotat «Rammebetingelser for den minste kystflåten»

Ved behandling av Meld.St.32 (2018-2019) *Et kvotesystem for økt verdiskaping* («Kvotemeldingen»), vedtok Stortinget at fartøy over 11 meter faktisk lengde, skal få tilgang til strukturkvoteordningen fra 2024. Videre at fartøy under 11 meter faktisk lengde, ikke skal få tilgang til strukturkvoteordningen, samt at samfiske med seg selv i torskefiskeriene avvikles innen 2026. Om sentrale begrep i høringsnotatet:

Sjarkflåten er i dette høringsnotatet brukt som en samlebetegnelse på de minste fiskefartøyene i den norske fiskeflåten. Av totalt 1411 fartøy med hjemmelslengde under 11 meter med deltakeradgang innen lukkede fiskeri, er 505 fartøy i Nordland. Nordland er også hjemfylke for en betydelig kystfiskeflåte over 11 meter.

Samfiske i torskefiskeriene er utelukkende tilgjengelig for fartøy under 11 meters hjemmelslengde. Ordningen åpner opp for at det kan gis tillatelse til at et fartøy fisker et annet fartøys kvote i inntil ett år. Det andre fartøyet kan ikke fiske så lenge samfisket pågår. Fra 2011 ble det tillatt for fartøy med samme eier å samfiske. Dette omtales som samfiske med seg selv. Stortingets vedtak om å avvikle samfiskeordningen begrenser seg til samfiske med seg selv i torskefiskeriene. I de videre drøftelser om samfiske, menes samfiske med seg selv i torskefiskeriene, og ikke andre former for samfiske. Med torskefiskerier menes i denne sammenheng fiske etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord.

Strukturordninger brukes som samlebetegnelse på tidligere sammenslåingsordning for konsesjoner, enhetskvoteordningen og dagens strukturkvoteordning. En strukturordning gir mulighet for å slå sammen to tillatelser, dvs. sammenslåing av deltakeradgang eller konsesjon til å fiske.

Kondemnering betyr at fartøyet tas permanent ut av fisket ved at det destrueres.

Kvotetak er den øvre grensen for hvor mange kvoter ett fartøy kan fiske innenfor et fiskeri.

Samfiskeordningen ble i 2010 innført som en midlertidig ordning. I 2020 foretok Riksrevisjonen en undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket, der samfiskeordningen ble kritisert. I undersøkelsen heter det: *«Kystflåten under 11 meter er unntatt fra strukturkvoteordningen på grunn av sin særlige betydning for kystsamfunnene. Samfiskeordningen har ført til at nesten 250 av om lag 1100 fartøy i gruppen under 11 meter i praksis har blitt tatt ut av fisket, ved at de ikke benyttes til å lande fangst. Etter Riksrevisjonens oppfatning har innføringen av samfiskeordningen vært en av de mest inngripende endringene i den minste kystflåten i fisket etter torsk. Mange fiskere har gjort investeringer og tilpasset seg ordningen. Gruppen av fartøy under 11 meter er unntatt fra strukturkvoteordningen på grunn av sin særlige betydning for kystsamfunnene. Riksrevisjonen mener det er sterkt kritikkverdig at samfiskeordningen har fått virke i mer enn 10 år og i praksis har fungert som en strukturordning, når de negative konsekvensene var kjent på forhånd».*

Høringsnotatet er ment som et initiativ for å få grunnlag til å vurdere alternativer til vedtatte rammebetingelser for den minste flåten. Sjøkystflåten rammebetingelser handler om mer enn strukturtilpasning og samfiske, men høringsnotatet er likevel begrenset til å vurdere rammebetingelsene knyttet til strukturering og samfiske.

I høringsnotatet drøftes ulike modeller for strukturering og samfiske for sjøkystflåten, og det vurderes hvilke effekter de ulike modellene vil ha. Høringsnotatet vil inngå i forvaltningens vurdering av de samlede rammebetingelsene for fiskeflåten, som regjeringen vil fremme for Stortinget i en egen melding om kvotesystemet.

Høringsnotat «Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen»

I sin behandling av «Kvotemeldingen» sa Stortinget nei til flere av de foreslåtte tiltakene, bl.a. til etablering av en statlig kvotebeholdning og at det skulle gis anledning til forlengelse av tidsbegrensningen i strukturkvoteordningen. Stortinget la følgende føring for fordeling av strukturgevinst fra utløpte strukturkvoter:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ved utløp av tidsbegrensningen for strukturkvoter fordeles strukturgevinsten til den fartøygruppen fartøyet tilhører når tidsbegrensningen inntreffer, og fordeles relativt etter grunnkvote. Ved opprettelse av strukturkvote fordeles strukturgevinsten som oppstår ved avkorting, til den fartøygruppen fartøyet tilhører, og fordeles relativt etter grunnkvote. For ringnotgruppen og pelagisk trål fordeles strukturgevinsten når tidsbegrensningen inntreffer etter dagens gruppetilhørighet».

Stortinget sluttet seg imidlertid til regjeringens forslag om at gruppeinndelingen i kystflåten skulle skje etter faktisk lengde-, heller enn hjemmelslengdeintervall, og at fartøygruppene torsketrål og seitrål, samt ringnot og pelagisk trål, skulle slås sammen. Stortingets vedtak om fordeling av strukturgevinster må ses i sammenheng med dette.

Et annet sentralt vedtak i forbindelse med stortingsbehandlingen av kvotemeldingen var at

Stortinget ba regjeringen – før iverksettelse av Stortingets beslutninger – å foreta konsekvensutredning av eventuelle elementer i beslutningene ved behandlingen av kvotemeldingen som ikke var konsekvensutredet gjennom meldingen. Et slikt vedtak var det imidlertid om strukturgevinstfordelingen.

Den 31. desember 2026 vil strukturkvoter som første gang ble tildelt i 2007 ha nådd sin 20 års «løpetid». Det er snakk om store gevinster som skal fordeles. I kvotemeldingen estimeres den samlede verdien av alle kvoter i de lukkede norske fiskeriene til å beløpe seg til om lag kr 120 mrd., hvor om lag 60 prosent av verdien er på kvoter tilhørende 305 havfiskefartøy, mens 40 prosent står på nær 2000 kystfiskefartøy. Med om lag 40 prosent av alle fartøykvoter på strukturkvoter, så tilsvarer det at verdier for om lag 50 mrd. skal refordelles i perioden 2027 – 2041.

Formålet med dette høringsnotatet er å få belyst konsekvensene av flere ulike modeller for fordeling av strukturgevinster, hvor Stortingets vedtak representerer en av modellene. Regjeringen vil på bakgrunn av denne prosessen utarbeide en ny melding til Stortinget. Meldingen vil blant annet omfatte fordeling av strukturgevinst.

Problemstilling

Høringsnotat «Rammebetingelser for den minste kystflåten»

I tråd med den økonomiske utviklingen, og den generelle produktivitetsutviklingen i samfunnet, har kvotesystemet fått mekanismer for å ivareta lønnsomheten i næringen. Over tid har hele havfiskeflåten og kystfartøy ned til 11 meter fått tilgang til strukturkvoteordningen. Sjarkflåten har ikke tilgang til strukturordninger. Ulike former for samfiske har vært vanlig i sjarkflåten, og fra 2011 ble det i torskefisket i nord tillatt å samfiske for to fartøy med samme eier, såkalt «samfiske med seg selv».

Sjarkflåten er tallmessig den største flåtegruppen, og har alltid hatt en særlig rolle i kvotesystemet. Den kan høste effektivt av bestander som vandrer til kystnære farvann og fisker på lokale bestander. Den er lokalt forankret og har, i tillegg til den øvrige fiskeflåten, en viktig rolle som leverandør av ferskt råstoff for fiskeindustrien. Sjarkflåten er viktig for å skape aktivitet langs kysten, og de samlede rammebetingelser for denne gruppen er viktige også utover hensynet til å utnytte kystressursene. Vedtaket om avvikling av samfiskeordningen påvirker disse rammebetingelsene.

I Hurdalsplattformen av 14. oktober 2021, står det at flåten under elleve meter skal ha gode rammevilkår, som gir lønnsom utvikling, forutsigbarhet, fornying og gode inntektsmuligheter også for mannskap på to. Det legges her vekt på at den minste flåten skal ha gode rammebetingelser, men uten å nevne samfiskeordningen.

I høringsnotatet legges det frem fire alternative modeller til «samfiskeordningen med seg selv» i torskefiskeriene. I det følgende beskrives de fire alternative, med fordeler og ulemper:

Modell 1) Utvidelse av strukturkvoteordningen

Modell 1 innebærer at fiskeflåten under 11 meters hjemmelslengde gis mulighet til å benytte den etablerte strukturkvoteordningen som i dag er forbeholdt fartøy over 11 meters hjemmelslengde. Dette betyr at eiere av to fartøy kan slå disse sammen, mot at den ene kvoten, «strukturkvoten», avkortes med 10 prosent. Den avkortede delen av strukturkvoten fordeles på gjenværende fartøy i gruppen. Kostnader ved kjøp av en ekstra kvote kan skattemessig avskrives, siden

strukturkvoten bortfaller etter 20 år. Antall fartøy forventes redusert med denne modellen.

Fordelen ved denne strukturkvoteordningen er at den er godt kjent. Ordningene som i dag eksisterer for større fartøy har i hovedsak ført til stabile og forutsigbare rammebetingelser. Strukturkvoteordninger har blitt innført i en trinnvis prosess, der ordningene stadig er utvidet til nye grupper. Det vil være enkelt administrativt å utvide ordningen også til fartøy under 11 meter hjemmelslengde. Ved lavt kvotetak, vil ordningen begrense muligheten for høy konsentrasjon av kvoter.

På den annen side er det fortsatt motstand mot en utvidelse av strukturkvoteordningen. Motstanden er tuftet på en målsetning om at kystflåten har en særlig rolle i kvotesystemet, og derfor skal gis rammebetingelser som gjør at antall fartøy ikke blir vesentlig redusert. Å åpne for strukturering vil i så fall gå ut over et annet mål, om en fortsatt størrelsesmessig differensiert fiskeflåte.

Modell 2) Sammenslåingsordning

I modell 2 vil en kunne slå sammen kvoter, men kvotegrunnlaget beholder sine opprinnelige identifikasjonsnummer (ID) også etter sammenslåing. Dette legger til rette for at kvotegrunnlaget senere kan splittes opp. En slik sammenslåingsordning har tidligere blitt omtalt som en ID-kvoteordning. Modellen inneholder ingen avkortning, ingen tidsbegrensning, men en foreslått begrensning i kvotetaket der det ikke skal være tillatt med flere enn to kvoter på ett fartøy. Det foreslås et krav om kondemnering eller at ett av fartøyene tas ut av fisket. Antall fartøy må forventes å reduseres noe.

Fordelene med en sammenslåingsordning er at flåten under 11 meter hjemmelslengde får tilgang til større fleksibilitet i form av økt kvotegrunnlag, samtidig som det settes en klar begrensning på hvor mange fartøy som kan tas ut av fiske som følge av ordningen. En sammenslåingsordning vil bidra til å lette overgangen til et kvotesystem uten mulighet for samfiske med seg selv i torskefiskeriene. Begrensningen som ligger i at bare to fartøys kvote kan samles på en kjøll, vil redusere konsentrasjon av kvoter i gruppen. Ordningen gir også mulighet til å splitte opp kvoter, ettersom den ekstra kvoten opprettholder sitt ID nummer, som senere kan flyttes til et eget fartøy. Det er dermed ikke gitt at det blir en ensidig nedbygging av antall fartøy i den minste gruppen som følge av innføringen av en sammenslåingsordning.

På den annen side er en sammenslåingsordning i realiteten en strukturordning, fordi antall fartøy forventes å bli noe redusert. Den skisserte sammenslåingsordningen har ikke avkortning og er uten tidsbegrensning som i strukturkvoteordningene. Det kan skape sterke incentiver til å bruke ordningen og muligens raskt føre til at mange fartøy når «kvotetaket» på to ID-kvoter på en kjøll. Begrensningen på inntil to kvoter på en kjøll kan derfor komme under press. Modellen synes å bygge på et forslag spilt inn tidligere fra Nordland fylkes fiskarlag.

Modell 3) En begrenset sammenslåingsordning

Modell 3 er en sammenslåingsordning med ytterligere begrensninger. Den begrensede sammenslåingsordningen vil være forbeholdt de som allerede har brukt samfiskeordningen i et gitt antall år. Ordningen vil derfor være et engangsvirkemiddel som gir de som har tilpasset seg samfiske som driftsform et alternativ når denne avvikles. Også med denne ordningen foreslås det et kondemneringskrav, eller et krav om å fjerne fartøyet fra fiske og merkeregisteret. Med denne ordningen vil den strukturerende effekten begrenses ettersom den kun er forbeholdt de som allerede har brukt samfiskeordningen, men antall fartøy vil reduseres noe.

Fordelene med en slik innrettet sammenslåingsordning vil være å lette overgangen til et kvotesystem uten adgang til samfiske. Fiskere som i dag har valgt samfiske som driftsform vil få tilgang til å bruke sammenslåingsordningen og dermed fortsette å fiske om lag som tidligere. De vil imidlertid kunne operere mer rasjonelt, ved at det ikke stilles krav til at passivt fartøy eventuelt senere må kunne fiske og levere fangst.

På den annen side vil en slik innretting på sammenslåingsordningen føre til ulik størrelse på kvotene, ut fra disposisjoner gjort før en skjæringsdato. De som kan fiske to kvoter på en kjøll, vil ha bedre rammebetingelser enn de som bare kan fiske en kvote.

Modell 4) Videreføring og justering av samfiskeordningen

Modell 4 er å videreføre en justert samfiskeordning, som et alternativ til samfiskeordningen som er vedtatt avviklet. I og med at Riksrevisjonen har uttalt at samfiskeordningen er en fordekt strukturordning, bør samfiskeordningen innrettes annerledes enn dagens ordning. Samtidig er det relevant også å ta høyde for at ved en avvikling av «samfiske med seg selv», samtidig som samfiske med andre kan fortsette, vil det kunne føre til tilpasninger på eiersiden som gjør at effekten av å fjerne adgangen til å samfiske med seg selv ikke blir så stor.

Legger en til grunn at en samfiskeordning ikke skal virke som en strukturordning, må det settes begrensninger på hvor mange år et passivt fartøy kan tildeles kvoter, uten å fiske og levere fangst. Ordningen vil ikke innebære noen reduksjon i antall fartøy, men antall fartøy som leverer fangst, «aktive fartøy», vil bli redusert.

Fordelen med en videreføring av en justert samfiskeordning er at samfiskelag som har valgt en slik driftsform kan samfiske også etter 2025. Legges det vekt på at sjarkflåten har en særlig rolle i kystfiskeflåten og dermed ikke bør reduseres i antall, kan dette imøtekommes med en ordning der alle fartøy som tildeles kvote over tid, må fiske den på egen kjøll.

På den annen side kan det stilles spørsmål med om en slik ordning imøtekommer den minste flåtens behov for gode nok rammevilkår, til at gruppen kan ha en lønnsom utvikling, forutsigbarhet, fornying og gode inntektsmuligheter, også for mannskap på to.

Høringsnotat «Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen»

Strukturgevinst er et samlebegrep som brukes om ulike typer økninger av enkeltfartøys kvotegrunnlag, som følge av strukturering. Dette høringsnotatet omhandler strukturgevinst som følge av utløpt tidsbegrensning på strukturkvoter.

Strukturkvoteordningen

Dette er en ordning hvor det kan utveksles en eller flere kvoter mellom fartøy, dersom et fartøy tas permanent ut av fiske. Et fartøy kan på denne måten ha flere fiskekvoter knyttet til seg.

Formålet med strukturkvoteordningene er litt ulikt definert i forskriftene for henholdsvis hav- og kystfiskeflåten. I sistnevnte, i § 2, heter det at: «Strukturordningene har som formål å legge til rette for en positiv utvikling av de ulike fartøygruppene i kystflåten, ved å gjøre det mulig å utvide kvotegrunnlaget for det enkelte fartøy og derved legge opp en drift som sikrer virksomhet over en størst mulig del av året, og å legge til rette for spesialisering av driften og derved et mer lønnsomt driftsopplegg for det enkelte fartøy».

For havfiskeflåten heter det i forskriftens formålsparagraf at: «Forskriften har som formål å bidra til en tilpasning av den enkelte fartøygruppe til ressursgrunnlaget og et bedret driftsgrunnlag for

det enkelte fartøy, ved å legge til rette for å redusere antall fartøy i gruppen». Formålet med strukturvoteordningen i havfiskeflåten synes sterkere knyttet til å bringe fangstkapasitet i overensstemmelse med tilgjengelig ressursgrunnlag, mens det for kystfiskeflåten er et ønske om at fartøyene skal kunne drive helårlig og lønnsomt. Begge disse hensyn vil legge til rette for en mer lønnsom drift.

Strukturvoteordningen ble innført i 2004 og 2005 i de lukkede fiskeriene for henholdsvis kyst- og havfiskeflåten, og ble i 2007 gitt en tidsbegrensning. For nyinngåtte strukturkvoter i 2007 eller seinere ble tidsbegrensningen 20 år, mens strukturkvoter tildelt første gang før 2007 ble gitt en tidsbegrensning på 25 år (regnet fra 2008). Strukturkvote tildeles i dagens system for ett år om gangen og kan fordeles på flere fartøy. Ingen strukturkvoter er hittil utløpt, men utløpsfristen nærmer seg for mange (de første om ca. 4,5 år).

Gruppeinndeling i kystflåten

For kystflåten får gruppeinndelingen stor betydning for hvordan strukturgevinster skal fordeles. Med gruppeinndelingen i kystfiskeflåten siktes det til den såkalte Finnmarksmodellen som benyttes i strukturvoteordningen for kystfiskeflåten, og som dessuten inngår i den årlige kvotefastsettelsen i relevante fiskerier. Finnmarksmodellen går i korthet ut på at kvotegrunnlaget deles inn i fire såkalte hjemmelslengdegrupper, henholdsvis 0-10,9 meter, 11-14,9 meter, 15-20,9 meter og 21 meter og over. I kystfisket etter makrell er den nederste grensen satt til 13 meter, og avviker i så måte fra hovedinndelingen.

Det er verd å merke at alle grupper med unntak av gruppen 0-10,9 meter/13 meter, har kunnet ta del i strukturvoteordningen.

Hjemmelslengden refererer til den faktiske lengden til fartøyet som det aktuelle driftsgrunnlaget var knyttet til på et historisk skjæringstidspunkt, for eksempel da det aktuelle fiskeriet ble lukket. Som nevnt tidligere sluttet Stortinget seg, i sin behandling av kvotemeldingen, til Solbergregjeringens forslag om at gruppeinndelingen i kystflåten skulle skje etter faktisk lengde-, heller enn hjemmelslengdegrupper. I et eget høringsnotat diskuteres nærmere gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger.

Om forholdsmessighetsinstruksen

For å hindre at rederier skal kunne posisjonere seg gjennom bl.a. utskifting til større fartøy for å havne i en høyere lengdegruppe (og dermed få tilgang til større/flere kvoter) i forbindelse med overgangen fra hjemmelslengde til faktisk lengde, besluttet Nærings- og fiskeridepartementet i juli 2019 å foreta en innstramming av den såkalte forholdsmessighetsinstruksen.

Instruksen legger føringer for forvaltningspraksis vedrørende utskifting av fartøy og splitting av driftsgrunnlag der mottakende fartøy er større enn avgivende fartøy. Beslutningen går ut på at driftsgrunnlag ikke lenger skal kunne flyttes til et fartøy med større faktisk lengde enn driftsgrunnlagets gruppetilhørighet tilsier, med mindre driftsgrunnlaget i utgangspunktet er plassert på et fartøy med tilsvarende stor faktisk lengde.

Den nye instruksen innebærer altså langt på vei en låsing av eksisterende driftsgrunnlag til den gruppen fartøyets faktiske lengde tilsa på gitte skjæringstidspunkt i 2019.

Alternative modeller for strukturgevinstfordeling

Departementet lanserer tre modeller for fordeling av strukturgevinster i kystflåten, basert på et prinsipp om at hele strukturgevinsten skal tilbake til de gjenværende fartøyene i næringen:

Modell 1

Fordeling til den gruppen fartøyet tilhører ved utløpet av tidsbegrensningen, og relativt etter grunnkvotens størrelse. (Innebærer fordeling etter faktisk lengdegrupper i kystflåten, og en sammenslått torsk- og seitrålgruppe (bunntrålere)). Denne modellen representerer Stortingets vedtak.

Modell 2

Fordeling til den gruppen fartøyet tilhører i dag når tidsbegrensningen utløper, relativt etter grunnkvotens størrelse. Innebærer en fordeling til hjemmelslengdegrupper i kystflåten, og til torsk- og seitrål separat.

Modell 3

Fordeling til de grupper fartøyet tilhører i dag når tidsbegrensningen utløper, men relativt etter grunn- og strukturkvoter.

Andre fordelingsmodeller

I høringsnotatet gjøres oppmerksom på at også andre fordelingsmodeller kan være aktuelle. Det pekes i så måte ikke på noen konkrete modeller, men heller løselig funderte alternativer til de ovenfor nevnte.

Det fremgår av høringsnotatet at da Stortinget i 2007 besluttet at strukturkvoter skulle ha forhåndsfastsatt tidsbegrensning var to forhold viktige: For det første at det vil medføre en omfordeling gjennom å endre den relative kvotefordelingen mellom fartøy i en gruppe etter utløpet av tidsbegrensningen, der også fartøy som ikke har tilegnet seg strukturkvote ville få økt sitt kvotegrunnlag. For det andre ble en forhåndsfastsatt tidsbegrensning ansett som en markør for samfunnets styringsrett og et uttrykk for at fiskeressursene tilhører fellesskapet i en diskusjon der den forutgående strukturkvoteordningen ikke ble ansett for å ivareta fellesskapet like godt.

Storting og regjering kan om ønskelig ta i bruk sitt politiske handlingsrom i fiskeriforvaltningen og bestemme alternativer til den fordeling av kvotegevinster som er representert ved de tre skisserte modellene. Sittende regjering har gjennom Hurdalsplattformen tilkjennegitt flere sider innen fiskerinæringen hvor de ønsker å ta grep, og har i den forbindelse bebudet en ny kvotemelding hvor blant annet den minste flåten under 11/13 meter skal sikres gode rammevilkår, men uten at det åpnes for strukturering i disse gruppene.

Økonomiske og fordelingsmessige konsekvenser ved ulike modellvalg

Departementet har fått Fiskeridirektoratet til å se nærmere på hvilken betydning de ulike modellene vil få for fordelingen av strukturgevinster. Her går de ikke inn på de ulike avveiningene som gjøres, men bare peker på hva som i grove og korte trekk skiller modellene fra hverandre. Sammenligningsgrunnlaget for modell 2 og 3 er Stortingets vedtak, modell 1.

Modell 1

En strukturgevinstfordeling i tråd med Stortingets vedtak (modell 1) innebærer at større fartøy, etter faktisk lengde, vil motta en større strukturgevinst enn dersom fordelingen skjedde etter

hjemmelslengdegrupper (modell 2).

De økonomiske konsekvensene for aktørene av Modell 1 vil avhenge av hvilken lengdegruppe de tilhører etter en faktisklengdeinndeling, sammen med størrelsen på grunnkvoten. Desto større hjemmelslengde og faktisk lengde desto større strukturgevinst mottas.

Modell 2

I denne modellen gjelder det at strukturgevinsten fordeles relativt etter grunnkvote og til den hjemmelslengdegruppen fartøyene tilhører i dag. Her vil størrelsen på strukturgevinst avhenge av strukturgraden i lengdegruppen, og variasjonen i strukturgevinstmottak blir mindre for fartøy i denne modellen enn i modell 3.

Modell 3

I denne modellen fordeles også strukturgevinsten til den hjemmelslengdegruppen fartøyene tilhører i dag, men relativt etter både grunn og strukturkvote. Størrelsen på strukturgevinsten per kvotefaktor blir mindre. For ustrukturerte eller lite strukturerte fartøy vil en slik fordeling gi en mindre årlig strukturgevinst enn en fordeling relativt etter grunnkvote (modell 2), mens fordelingen vil være gunstigere for velstrukturerte fartøy. Altså er dette en modell som begunstiger de som i utstrakt grad har benyttet seg av strukturkvoteordningen.

Departementet mener denne modellen representerer en større usikkerhet enn de andre modellene, og gjør også oppmerksom på at den i større grad enn de andre gir et insentiv til ytterligere strukturering.

Andre fordelingsmodeller

Det gjøres oppmerksom på at myndighetene kan velge å «konfiskere» noe av strukturgevinsten som ellers ville gått direkte til aktørene, for derved bidra til eventuelt oppnåelse av aktuelle fiskeripolitiske mål. Som eksempel nevnes at kvotegevinster kan bidra til statskassen i form av en grunnrenteskatt, ved at de trekkes inn og selges på auksjon.

Geografisk fordeling

Fordelingen av strukturgevinst vil ha regionale konsekvenser avhengig av hvilket prinsipp som legges til grunn for fordelingen, og sammensetningen av flåten i det tidsrom strukturgevinstdelingen skjer.

I høringsnotatet er det en tabell som viser den geografiske fordelingen av kvoter etter fylke innenfor de tre fartøygrupper Konvensjonell kyst, torsketrål og ringnot. Det er imidlertid ikke godt forklart hvorfor denne modellen er en gyldig representant for alle tre modellene.

Tabellen viser at det skjer geografiske endringer som følge av strukturgevinstdelingen. For Nordland skjer det tilnærmet ingen endringer i kvotefordelingen for konvensjonell kyst, mens fylkets torsketrål og ringnot kommer noe dårligere ut, med lavere kvoteandeler. Det ligger imidlertid noen forutsetninger til grunn for tabellen, nemlig ingen ytterligere struktureringer, som tilsier at Nærings- og fiskeridepartementet vurderer tallmaterialet som relativt urealistisk.

Drøfting

Høringsnotat «Rammebetingelser for den minste kystflåten»

Fylkestinget har uttalt seg om betydningen av fiskerinæringen, herunder sjarkflåten, for Nordland ved flere anledninger, og har fattet vedtak tidligere mot foreslåtte strukturordninger for flåten under 11 meter. Dette fremkommer blant annet i FT-sak 95/2018 Høring – Drøftingsnotat om sjarkfiskeflåtens rammebetingelser i et fremtidsrettet kvotesystem, vedtakspunkt 1:

«Fylkestinget viser til drøftingsnotat om «Sjarkfiskeflåtens rammebetingelser i et fremtidsrettet kvotesystem» sendt på høring av Nærings- og fiskeridepartementet. Notatet er basert på Eidesen-utvalgets innstilling, NOU 2016:26, tidligere behandlet som høringssak i fylkestinget, jf. sak 65/2017. Departementet foreslår fire modeller for sjarkflåtens fremtidige rammebetingelser - alle ulike ordninger for sammenslåing av kvoter og rettigheter. Fylkestinget konstaterer at departementet ikke fremmer reelle alternativer til sammenslåings eller strukturkvoteordninger i sjarkflåten under 11 (13) meter, ordninger som fylkestinget allerede i sin behandling av NOU 2016:26 gikk imot».

Temaet er også behandlet i FT-sak 65/2017 Høring – NOU 2016:26 – Et fremtidsrettet kvotesystem.

Synspunkter i næringen

Nordland Fylkes Fiskarlag (fylkeslag under Norges Fiskarlag) skal behandle høringssaken i sitt årsmøte like før høringsfristen, og har dermed ikke uttalt seg enda. I 2021 uttalte NFF følgende om samfiskeordningen: «Årsmøtet beklager sterkt Stortingets vedtak om å oppheve ordningen med at fartøy under 11 meter kan samfiske med seg selv etc.... Nordland Fylkes Fiskarlag har tidligere signalisert motstand mot innføring av en strukturkvoteordning for fartøy under 11 meter i lukket gruppe. Dette står ved lag. Nordland Fylkes Fiskarlag har tidligere til erstatning for en samfiskeordning foreslått en ordning med ID kvoter der en fartøyeier kan kjøpe seg et annet fartøy og fiske to kvoter på dette fartøyet....».

Forslaget om ID-kvoteordning/Sammenslåingsordning begrunnes blant annet med at denne ikke medfører uttak av deltakeradganger, og vil bidra til et rimeligere springbrett for ungdommer som etablerer seg.

Norges Fiskarlag (nasjonalt) har anbefalt sine fylkeslag om å vurdere modell 1 Utvidelse av strukturkvoteordning og modell 2 Sammenslåingsordning (ID-kvoteordning).

Norges Kystfiskarlag (nasjonalt) har nylig i sitt landsmøte gått inn for at samfiskeordningen må videreføres, inkludert muligheter til å samfiske med seg selv. Landsmøtet støtter også en såkalt ID-kvoteordning/Sammenslåingsordning, men ikke strukturordning.

Oppsummert er det kun Norges Fiskarlag (nasjonalt) som vurderer modell 1 Utvidelse av strukturordning som aktuell. Næringen synes samstemt om å vurdere modell 2 Sammenslåingsordning.

Høringsnotat «Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen»

Nærings- og fiskeridepartementet er tydelig på at det å vurdere effekten av de ulike modellene for hjemfall av strukturkvoter for hele fiskeflåten, er utfordrende. Foreliggende høringssak bygger i stor grad på Kvotemeldingen og Stortingets vedtak knyttet til denne.

Synspunkter i næringen

Toneangivende organisasjoner i fiskerinæringens fangstledd som Norges Fiskarlag (NF) og Nordland Fylkes Fiskarlag (NFF) har så langt ikke behandlet saken i sine organer. Disse har imidlertid tidligere gitt til kjenne synspunkter knyttet til mange av de tema som tas opp i denne høringssaken, da Kvotemeldingen, behandlet i Stortinget i mai 2020 var på høring.

Administrasjonen i NF har i tillegg gitt en innstilling til sitt styre for senere organisatorisk behandling. En annen sentral fiskeriorganisasjon, Norges Kystfiskarlag, har imidlertid behandlet høringssaken på sitt nylig avholdte Landsmøte. En kjenner ikke til om *Fiskebåt*, som er organisert under NF med de større havgående fiskefartøylene, har tilkjennegitt synspunkter i saken.

Administrasjonen i Norges Fiskarlag er tydelig på at Modell 3 er å foretrekke, når det gjelder hjemfall av strukturgevinster. Dette er også i tråd med hva NF har ment tidligere i denne saken. Da NFF behandlet dette spørsmålet på sitt årsmøte i september i fjor, var naturlig nok modellalternativene ikke kjent. Årsmøtet minnet likevel om at da strukturkvoteordningen ble innført, så var det lagt til grunn at hjemfallet skulle skje til den gruppen som strukturkvoten ble tatt fra. Det vil si lengdegrupper etter hjemmelslengder i Finnmarksmodellen. Årsmøtet mente også at det ut fra utviklingen en har hatt i antall fartøy i hver gruppe i Finnmarksmodellen, vil være naturlig å kombinere vedtaket fra Stortinget med de nevnte forutsetninger for innføring av strukturkvoteordningen. Hvordan vedtak i saken i det kommende årsmøtet i NFF vil passe inn i modellene 1-3, er uavklart pr nå. Norges Kystfiskarlag (nasjonalt) har nylig behandlet hjemfallsspørsmålet, og mener fordeling av strukturgevinst skal gjøres relativt etter grunnkvote, til de opprinnelige hjemmelslengdegruppene – en fordeling nært opp til Modell 2.

Kvotemeldingen har ikke vært behandlet politisk i Nordland fylkeskommune, men derimot sentrale «forløpere» til meldingen som NOU 2016:26 - *Et fremtidsrettet kvotesystem* (FT-sak 65/2017) og *Drøftingsnotat om sjarkfiskeflåten rammebetingelser i et fremtidsrettet kvotesystem* (FT-sak 95/2018). Ingen av disse sakene adresserer spørsmålet om hjemfall eller at tilbakeføring av strukturkvotegevinster diskutert eller behandlet. Man er likevel opptatt av en del andre forhold, som at sjarkfiskeflåten under 11 meter, som ikke har tilgang på strukturvirkemiddelet, gis rammebetingelser som sikrer aktivitet gjennom hele året. Fylkestinget har ellers tilkjennegitt en åpen holdning til spørsmålet om bruk av hjemmelslengde kontra faktisk lengde i kystflåten, men vært klar på at gruppeinndelingene i Finnmarksmodellen må bestå.

De tre modellene som Fiskeridepartementet presenterer forholdsvis inngående, er alle basert på at hele strukturgevinsten fordeles til den delen av flåten som har hatt tilgang til strukturvirkemidlet eller kommer i posisjon for å motta strukturgevinst. Departementet gjør likevel oppmerksom på at mulighetene for sterkere politisk styring av strukturgevinsten er til stede. Blant annet har flåten under 11 meter ikke hatt tilgang på strukturvirkemidlet, og er dermed avskåret fra å motta strukturgevinster, gitt modellene 1-3. En omfordeling til også å omfatte denne flåtegruppen kan være et eksempel på slik politisk styring.

Strukturkvoteordningen er en villet politikk fra myndighetens side. Ordningen, med en tidsbegrensning på 20 år, ble innført i 2007. Store deler av fiskeflåten har tatt i bruk og tilpasset seg ordningen over tid, og finansiert kvoter og fartøy gjennom låneopptak. Opp mot et slikt bakteppe lar det seg forstå at aktørene i næringen er opptatt av at hele strukturgevinsten skal tilbake til næringen, til de fartøygruppene strukturkvotene i sin tid ble hentet fra.

Fylkesrådets vurdering

Høringsnotat «Rammebetingelser for den minste kystflåten»

Fylkesråden mener høringsnotatet om Rammebetingelser for den minste kystflåten gir en grundig gjennomgang av den minste kystflåten og samfiskeordningen i torskefiskeriene. Det er

også gitt en omfattende beskrivelse av de fire fremlagte alternative modellene.

Drøftingen av modellene fremstår imidlertid etter fylkesrådets vurdering noe mangelfulle. Høringsnotatet er begrenset til vurdering av rammebetingelser knyttet til strukturering og samfiske, som bare utgjør en del av rammebetingelsene for flåten. Dette medfører at det er utfordrende å ta stilling til hver enkelt modell, og det er vanskelig å forutse konsekvensene av de ulike modellene i et helhetlig perspektiv.

Fylkesråden mener også det er utfordrende å se hvilken effekt modellene vil ha over tid. De foreslåtte modellene er utarbeidet i en tid med god lønnsomhet og tilgjengelighet. Fylkesråden mener det viktig å få på plass ordninger som sikrer den minste flåten også i dårligere tider. Med utsikter til kvotenedgang for torsk, samt kostnadsøkninger generelt for fiskeflåten, må det sikres at aktuelle modeller fungerer hensiktsmessig også i tider med lavere lønnsomhet. Fylkesråden mener derfor det må på plass ordninger for å sikre den minste flåten mulighet til utvikling og lønnsomhet både i dag og i fremtiden.

Fylkesråden vurderer det ikke som aktuelt å støtte Modell 1 «Utvidelse av strukturordningen», dette på bakgrunn av reduksjon av antall fartøy. Det viser her både til tidligere uttalelser fra fylkestinget i Nordland (FT-sak 95/2018) og til innspill fra næringen i Nordland. Av høringsnotatet ser fylkesråden at flere av de øvrige alternative modellene innebærer at antall fartøy som deltar i fisket forventes redusert. Fylkesråden vurderer det som viktig å opprettholde sjarkflåten som en viktig del av den differensierte fiskeflåten i Nordland, og mener at fremtidige ordninger må ivareta dette hensynet. Samtidig er det viktig å tilrettelegge for fornying av flåten, både av miljømessige og sikkerhetsmessige hensyn.

Fylkesråden ser at næringen i Nordland beklager vedtaket i Stortinget om avvikling av samfiskeordningen inkludert samfiske med seg selv, og legger til grunn at det er behov for etablering av en alternativ ordning for den minste flåten. Det vurderes her som positivt at Modell 2 «Sammenslåingsordning» synes å være utredet etter forslag fra Nordland Fylkes Fiskarlag. Ved videre utredning av en aktuell modell i den kommende kvotemeldingen, mener fylkesråden det må legges vekt på å unngå reduksjon av antall fartøy.

Fylkesråden mener det må forventes at den kommende kvotemeldingen har en helhetlig innretning, der alle viktige hensyn er ivaretatt. Herunder må det forventes at opprettholdelse av den minste flåten sikres. Det vurderes som avgjørende at kvotemeldingen tilrettelegger for å sikre lønnsomhet og forutsigbarhet for flåten. Nordland har den største sjarkflåten i landet, som danner et viktig grunnlag for sterke lokalsamfunn i Nordland, og bidrar til råstoff til fiskeindustrien i nord. Interessene til øvrig fiskeflåte i Nordland må også forventes ivaretatt, som viktige arbeidsplasser i Nordland, og som leverandører til industrien i nord. Det vurderes også som sentralt å legge til rette for fornying av sjarkflåten for å ivareta miljømessige og sikkerhetsmessige hensyn. Videre mener fylkesråden det må stimuleres til fiske etter lite utnyttede arter.

Høringsnotat «Fordeling av strukturegevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen»

Fylkesråden har valgt å ikke gå for detaljert inn i de aktuelle høringsnotatene for ikke å miste hovedlinjene av syne. Når det gjelder spørsmålet om hjemfall av strukturkvoter, har departementet skissert 3 modeller, hvorav den ene er identisk med Stortingets vedtak i behandlingen av kvotemeldingen. Disse modellene gjelder kun for kystfiskeflåten, og selv om mer enn halvparten av strukturegevinstene vil komme fra kvoter tilhørende havfiskeflåten, blir det etter fylkesrådets mening merkelig at ikke denne flåtegruppen gis større oppmerksomhet i

spørsmålet om fordeling av strukturgevinster.

Selv om Stortinget under forrige regjering vedtok innføring av faktisk lengde i kystflåten, åpnes det nå, gjennom denne høringssaken og konkret det høringsnotatet som handler om «Gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger», opp for forslag og synspunkter om inndeling etter hjemmelslengde kontra faktisk lengde og andre størrelsesbegrensninger. Fylkesråden har ingen sterke synspunkter knyttet til forslagene, men vil gjøre oppmerksom på at hvorvidt man lander på den ene eller andre formen for inndeling kan få betydning for utfallet av andre sentrale tema i denne høringssaken, som fordeling av strukturvotegevinster.

Fylkesråden registrerer at alle 3 modeller er basert på at hele strukturgevinsten fordeles til den delen av kystfiskeflåten som har hatt tilgang til strukturvirkemidlet. Effekten blir forskjellig alt etter om man velger en modell basert på fordeling etter kombinasjonen faktisk lengde/grunnkvote (M1), hjemmelslengde/grunnkvote (M2) eller hjemmelslengde/grunnkvote + strukturvote (M3). Fylkesråden registrerer også at fiskernes organisasjoner har noe ulikt syn på hvilken modell som bør velges, men at ingen har sluttet seg til den modellen som Stortinget vedtok i sin behandling av Kvotemeldingen.

Det er ellers verd å merke at ingen av de toneangivende fiskeriorganisasjonene har tilkjennegitt noe ønske om at fordelingen av kvotegevinster bør underlegges sterkere politisk styring. Fra et samfunnsmessig synspunkt kan det imidlertid være aktuelt å bruke strukturgevinster til andre formål og/eller på andre måter enn de som er skissert i de nevnte modellene. Fylkesråden etterlyser i så måte konkrete og likeverdige alternativer til de 3 modellene, hvor det politiske handlingsrommet i fiskeriforvaltningen kommer til syne i større grad. Dette er noe fylkesråden forventer blir tatt opp i den nye kvotemeldingen.

Fylkesråden kan ikke se at spørsmålet om hvor mange kvoter et fartøy skal kunne disponere i et regime hvor hjemfall av strukturkvoter vil resultere i økte grunnkvoter, er diskutert i høringssaken. Ved fortsatt adgang til å kunne ta i bruk strukturvirkemiddelet, vil i større grad enn tidligere store kvoter kunne samles opp på stadig færre fartøy. Dette er også noe fylkesrådet forventer blir sett nærmere på i den bebudede nye kvotemeldingen.

Fylkesråden har fått med seg at fordelingen av strukturgevinst vil ha regionale konsekvenser, bl.a. avhengig av hvilket prinsipp som legges til grunn for fordelingen. For de større og havgående fartøy som torsketral og ringnot, viser Nærings- og fiskeridepartementet at fartøy fra Nordland kommer dårligere ut kvotemessig etter fordelt strukturgevinst, enn hva som er dagens situasjon. Dette uavhengig av valgt fordelingsmodell. Selv om departementet understreker at tallene må tas «med en klype salt», er fylkesråden opptatt av at fartøy fra Nordland, sett i forhold til andre regioner, ikke taper på strukturgevinstfordelingen.

Medvirkning

Det vises til prosedyre for involvering av medvirkningsrådene. Det er i denne saken vurdert slik at det ikke er behov for medvirkning.

Konsekvenser

Økonomiske og personellmessige konsekvenser

Saken vil ikke medføre noen økonomiske eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Andre konsekvenser

Saken vil kunne få konsekvenser for kystsamfunn og fangstleddet i fiskerinæringen, alt avhengig av hvordan den blir fulgt opp i den varslede kvotemeldingen.

Vedtakskompetanse

Det vises til Fylkestingssak 31/2020 – Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget, hvor det i pkt. 6.5, heter at «Myndighet til å avgi uttalelse i høringssaker om lovforslag, offentlige utredninger og om endring av nasjonal politikk, tilligger fylkestinget. Fylkesrådet kan likevel avgi uttalelse i slike saker når tidsfrister ikke muliggjør behandling i fylkestinget».

Det planlegges å utarbeide egen sak til fylkestinget med orientering om fylkesrådets vedtak.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Nordland fylkeskommune har mottatt en høringssak om *sentrale tema for ny kvotemelding, fra Nærings- og fiskeridepartementet*. Høringssaken inneholder 4 separate høringsnotat:

1. Rammebetingelser for den minste kystfiskeflåten
2. Gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger
3. Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen
4. Kvotefordeling av nordøstarktisk torsk og nvg-sild

Fylkesrådet finner å kunne se nærmere på to av høringsnotatene, nemlig «Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen» og «Rammebetingelser for den minste kystflåten». Samtidig vil det være nødvendig å skjele til et tredje notat, «Gruppeinndeling i kystfiskeflåten og relevante størrelsesbegrensninger», fordi dette i noen tilfeller legger premisser for de to forannevnte. Fylkesrådets valg av disse to høringsnotatene skyldes først og fremst at Nordland huser landets største kystfiskeflåte og at store deler av fiskeflåten i Nordland blir berørt når tidsbegrensningen i strukturkvotene nå nærmer seg utløp.

1. Fylkesrådet viser til høringsnotat om «Rammebetingelser for den minste kystflåten», sendt på høring av Nærings- og fiskeridepartementet. Notatet presenterer alternativer til endrede rammebetingelser for den minste flåten, etter Stortinget ved behandling av Meld.St.32 (2018-2019) vedtok at «eksisterende *ordning med samfiske med seg selv i torskefisket avvikles innen 31.desember 2025*». Departementet foreslår fire modeller til vedtatte rammebetingelser for den minste flåten. Sjøarkflåtens rammebetingelser handler om mer enn strukturtilpasning og samfiske, men høringsnotatet er begrenset til å vurdere rammebetingelsene knyttet til strukturering og samfiske. Fylkesrådet finner det utfordrende å ta stilling til alternativene, ettersom det er vanskelig å se konsekvensene av de ulike modellene over tid og i et helhetlig perspektiv.
 - a. Fylkesrådet mener på et overordnet plan det er behov for etablering av en ny ordning for den minste kystflåten for å erstatte samfiskeordningen som er vedtatt fjernet. Ordningen må bidra til mer forutsigbare rammebetingelser og må stå seg over tid.
 - b. Fylkesrådet kan ikke støtte Modell 1 Utvidelse av strukturordningen, og viser

til fylkestingets tidligere vedtak i sak 95/2018. Fylkesrådet mener det er viktig å opprettholde sjarkflåten i Nordland, og mener at videre utredning av aktuell modell i den kommende kvotemeldingen må ivareta dette hensynet. I denne sammenheng ber fylkesrådet om at det sees på om dette hensynet kan ivaretas i en nærmere utvikling av Modell 2 «Sammenslåingsordning», som for øvrig synes å være utredet etter Nordland Fylkes Fiskarlag sitt forslag «ID-kvoteordning».

- c. Fylkesrådet mener at den kommende kvotemeldingen må sikre lønnsomhet og forutsigbarhet for en differensiert fiskeflåte, herunder den minste flåten. Nordland har landets største sjarkflåte, som danner et viktig grunnlag for sterke lokalsamfunn i Nordland, og bidrar til råstoff til fiskeindustrien i nord. Interessene til øvrig fiskeflåte i Nordland forventes også ivaretatt, som grunnlag for viktige arbeidsplasser i Nordland, og som leverandører til industrien i nord. Det er også sentralt å legge til rette for fornying av sjarkflåten for å ivareta miljømessige og sikkerhetsmessige hensyn. Her er det viktig at den minste flåten gis rammebetingelser for drift med mannskap på to. I tillegg mener fylkesrådet det må stimuleres til fiske etter lite utnyttede arter.
2. Fylkesrådet viser til høringsnotat om «Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen». Nærings- og fiskeridepartementet presenterer 3 modeller for hvordan strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen kan fordeles for kystfiskeflåten. En av modellene er identisk med vedtak fra Stortingets behandling av forrige regjerings kvotemelding. Modellene tar alle utgangspunkt i at hele strukturgevinsten fordeles til den delen av flåten som har hatt tilgang til strukturvirkemidlet.
 - a. Fylkesrådet merker seg at både Nordland Fylkes Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag støtter en modell for fordeling av strukturgevinster som er identisk med- eller ligger nært opp til modell 2 i høringsnotatets forslag. Dette innebærer en fordeling relativt etter grunnkvote og til den hjemmelslengdegruppen fartøyene tilhører. Fylkesrådet mener dette er et naturlig prinsipp for hjemfall av strukturkvoter.
 - b. Fylkesrådet forventer at samfunnsmessige effekter blir sett nærmere på i den bebudede nye kvotemeldingen. Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket (2019–2020) har vist at etablerte fiskeripolitiske prinsipper er blitt utfordret. Eierskapet til fartøy med kvoter er konsentrert på færre hender og flere fiskeriavhengige kommuner har fått redusert fiskeriaktivitet, bl.a. som følge av endringer i den minste kystflåten. Fylkesrådet mener vi må ta konsekvensene av resultatene fra undersøkelsen og tilgodese flåten under 11 meter i kvotefordelingen.
 - c. Fiskeflåten under 11/(13) meter har ikke hatt tilgang på strukturvirkemiddelet. I arbeidet med å bedre rammebetingelsene for kanskje spesielt denne flåtegruppen, mener fylkesrådet at ekstrakvoteordningene i denne sammenheng må gjennomgås og tas med i de samlede vurderingene.
 - d. Fylkesrådet stiller seg undrende til at Nærings- og fiskeridepartementet ikke har funnet det nødvendig å skissere alternative modeller for fordeling av strukturgevinster i havfiskeflåten.
 - e. Fylkesrådet etterlyser en drøfting av hvor mange kvoter et fartøy skal kunne disponere i et regime hvor hjemfall av strukturkvoter vil resultere i økte grunnkvoter. Ved fortsatt adgang til strukturvirkemidlet vil det fort kunne samles opp mange og store kvoter på få fartøy. Denne problemstillingen er også noe fylkesrådet forventer blir sett nærmere på i den bebudede nye kvotemeldingen. Fylkesrådet stiller seg for øvrig kritisk til fortsatt strukturering, og frykter at dette vil eskalere reduksjonen av både antall båter, fiskere, fiskemottak og fiskerisamfunn i Nordland, og at fiskerettighetene fordeles på enda færre hender.

- f. Fylkesrådet kan ikke støtte ordninger hvor fartøy fra Nordland, sett i forhold til fartøy fra andre regioner, taper på strukturegevinstfordelingen.
3. Fylkesrådet ønsker å uttrykke bekymring knyttet til rekruttering til fiskeriyrket. Det er derfor viktig at inngangsbilletten til yrket ikke er for dyr, slik at også fremtidige generasjoner kan høste av havet vårt. Det er derfor viktig at det sikres et tilstrekkelig kvotegrunnlag for åpen gruppe, rekrutteringskvoter og lærlingekvoter.
 4. Fylkesrådet er opptatt at det tenkes nytt når det gjelder kvalitet, klima og miljø og at det satses mer på bearbeiding av fisken på land, og forventer at den nye kvotemeldingen også tar innover seg disse elementene.
 5. Fylkesrådet forventer at den kommende kvotemeldingen får en helhetlig innretning, hvor det tas balanserte hensyn til både næring og kystsamfunn.
 6. Vedtak fra fylkestinget vil bli ettersendt til Nærings- og fiskeridepartementet.

Bodø den 04.10.2022
Linda Helén Haukland
fylkesråd for plan og næring
sign

06.10.2022 Fylkesrådet
FRÅD-271/2022

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt

Vedlegg:

Tittel	DokID
Horingsnotat om gruppeinndeling i kystfiskeflaten-og-relevante størrelsesbegrensninger	597375
Horingsnotat om kvotefordeling av nordøstarktisk tors og vårgytende sild	597376
Høringsnotat om fordeling av strukturegevinst	597377
Høringsnotat om rammebetingelser for den minsrte kystflåten	597379